

V. F. Ibragimova

THE FEATURES OF POLYSEMIOUS TURKISH STEMS USED IN THE FORMATION OF RUSSIAN AND UKRAINIAN SURNAMES

The article looks at the features of monosemous and polysemious Turkish stems used in the formation of Russian and Ukrainian surnames. The multiplicity of motivation causes the classification difficulties of derived anthroponyms. In this regard, there are reclaimed and unreclaimed stems.

Key words: anthroponym, semantics of surnames, reclaimed and unreclaimed Turkish stems, motivation, monosemy, polysemy.

В. Ф. Ібрагімова

ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОЗНАЧНИХ ТЮРКСЬКИХ ОСНОВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ ТВОРЕННІ РОСІЙСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ПРИЗВИЩ

У статті розглядаються особливості однозначних і багатозначних тюркських антропооснов, від яких утворюються російські й українські прізвища. Множинність мотивації спричинює труднощі при класифікації похідного антропоніма. У зв'язку з цим виділяються два типи основ: 1) освоені та 2) неосвоені.

Ключові слова: антропонім, семантика прізвищ, освоені та неосвоені тюркські основи, мотивація, однозначність, багатозначність.

Стаття надійшла до редакції 5.05.2013 р.

УДК 811.161.23'373.2(477.86+477.74)

Г. В. СЕНИК

ВАРІАНТИ ІМЕН ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ НЕОФІЦІЙНИХ АНТРОПОНІМІВ

У статті аналізуються варіанти імен, які виступають у ролі неофіційних антропонімів мешканців сіл Івано-Франківщини та Одещини. Такого типу оніми розподіляються між групами залежно від мотивів номінації. Виділяються особливі регіональні варіанти, які не зафіксовані у словнику власних імен І. І. Трійняка. Визначаються способи творення відмінних неофіційних назв та з'ясовується специфіка їх вживання у зазначених регіонах.

Ключові слова: регіональна антропонімія, прізвисько, сімейно-родове іменування, вулична назва, варіанти імен.

Протягом кількох десятиліть здійснюється дослідницька робота над збором, опрацюванням та описом регіонального самобутнього антропонімічного матеріалу, що залишається одним з найцікавіших і найбагатших з точки зору семантики, словотвору, стилістики. В даній статті описано результати деяких спостережень сфери неофіційних іменувань людини. Метою нашого дослідження стали варіанти імен, які використовуються в сучасному селі як *прізвиська чи вуличні назви*.

Неофіційні іменування належать до такої категорії онімів, які функціонують тільки в розмовному мовленні і є невичерпним живим джерелом людської творчості, культури. Нині маємо чимало праць, у яких порушуються питання термінологічної усталеності, семантики та способів творення таких антропонімів. Сучасні дослідники продовжують та розвивають ідеї В. Охримовича, В. Ястребова, М. Сумцова, В. Никонова, М. Худаша, П. Чучки. Цьому сприяє і розширення кола проблем, які піднімають нові мовознавчі науки: соціолінгвістика, етнолінгвістика, когнітивна лінгвістика. Вони допомагають розкрити в капсулі прізвиська не тільки інформацію про особу, але й про «особливості певної епохи, що сприяє розширенню культурного портрету нації» [9, с. 1].

У наукових розвідках з даної тематики представлено матеріал різних регіонів України: прізвиська Закарпаття досліджує П. Чучка, народно-побутову антропонімію Бойківщини — Г. Бучко та Д. Бучко, Луганщини — Н. Федотова, Наддніпрянщини — І. Сухомлин, Гуцульщини — М. Лесюк, Б. Близнюк, Покуття — Г. Ліщинська, Західного Полісся — Г. Аркушин, Н. Шульська, Наддністрянщини — Р. Остап, Тернопільщини — О. Вербовета, Львівщини — М. Наливайко. Крім українських прізвищ, маємо можливість познайомитися і з російськими неофіційними іменуваннями Одещини, які проаналізовано Л. Баранник, Н. Швецовою, та Донеччини — С. Струсь-Проценко, а також з онімами болгарських сіл Запорізької області — А. Міхіна.

Кожен регіон характеризується своєю специфікою іменування особи. Нашу увагу привернуло використання варіантів імен, які є одним із видів неофіційної (народно-побутової) антропонімії, засобом розпізнавання та характеристики носіїв, на Івано-Франківщині та Одещині.

Звертаючись до наукових досліджень, зауважимо, що досі не існує єдиного погляду на розуміння понять, які є складовими частинами неофіційної системи іменувань. Г. Бучко та Д. Бучко, проаналізувавши матеріал, зібраний у бойківських селах, виділили п'ять видів неофіційних антропонімів, серед яких на першому місці гіпокористичні варіанти імен:

- 1) гіпокористичні варіанти особових імен;
- 2) посесивні та деякі інші деривати від прізвищ;
- 3) посесивні та інші деривати від імен батьків або чоловіка;
- 4) індивідуальні прізвиська;
- 5) сімейно-родові (спадкові) іменування, що генетично відрізняються від офіційного прізвища носія [2, с. 5].

Ця класифікація вносить деякі корективи в розуміння поняття *прізвисько*, адже раніше будь-яке неофіційне іменування називали цим терміном. Крім загальновідомого визначення *прізвищевої назви*, поданого в монографії М. Худаши «З історії української антропонімії» [10, с. 83], молоді вчені, досліджуючи цей вид антропонімів, пропонують свої визначення, які розширюються чи уточнюються залежно від аспекту дослідження.

У дисертації М. Наливайко знаходимо таке визначення *прізвиська*: «...неофіційне іменування, яке дають номінатори особі чи колективі людей за індивідуальними ознаками, а також за спорідненістю і свояцтвом між носієм і членами родини для ідентифікації і конкретизації. Прізвищам притаманні індивідуальність, конотативне забарвлення і вмотивованість» [3, с. 5].

Дуже цікаве, детальне і концептуально нове тлумачення такого типу онімів подає у своїй дисертації Н. Федотова, яка досліджувала когнітивний аспект творення, сприйняття та інтерпретації прізвищ: «*Прізвиська* — антропоніми неофіційної сфери функціонування, які виражаються одним чи кількома словами та вживаються як стислі тексти, що відрізняються формальною структурно-семантичною нерозгорнутістю й розкриваються в мотиваційному тексті. Вони характеризуються підвищеною інформативністю й експресивно-емоційною забарвленістю, компресують у своєму змісті характеристики зовнішніх і внутрішніх особливостей носія імені, імпліцитно представлені через асоціативний зв'язок з предметами чи явищами навколишньої дійсності» [9, с. 5]. І справді, майже за кожним індивідуальним прізвищем дуже часто криється ціла історія виникнення.

Усний характер функціонування прізвищ зумовлює проблему збирання матеріалу, коли дослідник обов'язково має врахувати ряд етичних моментів, пов'язаних із специфікою такого роду найменувань. Адже присутність «сторонніх» накладає обмеження на використання у бесіді прізвищ. Норми і частотність вживання прізвищ як самостійних іменувань багато в чому залежить від того, як ставляться до них їх носії (сприймаються ними як образливі чи жартівливі). Власне індивідуальні оніми переважно сприймаються як образливі, бо вони більш за все володіють експресією, чітко мотивовані та часто вказують на негативні риси носія. У зв'язку з цим не кожен інформант погоджується назвати чи пояснити походження індивідуальних прізвищ, а от *вуличних назв* можна почути багато. Сімейно-родові іменування вивчали ономасти різних регіонів України, проте й дотепер немає усталеної термінології щодо цих антропонімів (Р. Остап використовує термін *родинні, родові прізвиська* [4], П. Чучка — *родичівські або генесіонімічні прізвиська* [12], В. Чабаненко — *колективно-родинні прізвиська* [11]). Н. Шульська у своїй статті «Сімейно-родова антропонімія Західного Полісся» подає диференціацію термінів *прізвисько* і *вулична назва* мешканцями даного регіону: прізвищами означають переважно індивідуальні неофіційні антропоніми, тоді як назви по-вуличному — це сімейно-родинні (спадкові) найменування [13, с. 54].

З цього приводу дуже слушним є зауваження вже вище згаданих авторів: прізвисько насамперед характеризує особу, а тоді ідентифікує, а сімейно-родове іменування в поєднанні з іншими компонентами антропонімії системи ідентифікує особу [2, с. 4]. Що залишається після людини? Її ім'я. Якщо вона проявила себе певним чином, досягла чогось у своєму житті, то ім'я її живе далі в дітях, онуках, правнуках... Пригадаймо Біблію: імена дванадцяти колін Ізраїлевих передавалися із покоління в покоління, а якщо пригадати дружину Лота, то вона так і залишилася *Лотовою дружиною*.

Проблемі творення відантропонімних, а власне відпрізвищевих прізвищ (так часто їх називають автори) присвячено ряд статей російських ономастів (О. Бороніна, І. Ніколаєв, З. Нікуліна, Т. Мещерякова, П. Поротников). Такого типу найменування «є самостійним видом прізвищ, майже не пов'язаних з іншими, частіше психологічними критеріями, які лягають в основу прізвиська. Тому при аналізі цих онімів можна відволіктися від психологічних нюансів» [1, с. 25].

Як бачимо, дехто з ономастів і такого типу іменування називає *прізвишками*. П. Чучка, аналізуючи прізвища закарпатських українців, пише, що «прізвищами ставали готові лексеми,

які досі реально функціонували на статусі сімейних прізвищ, тобто прізвищевих назв або особових імен. Здебільшого це були рідко вживані імена в різних їх формах, нестандартні імена по батькові, живі вуличні прізвища...» [12, с. XXIV]. Цей процес продовжується і сьогодні. Варіанти імен і утворені від них посесивні форми функціонують у другому, третьому, четвертому поколіннях: *Йванцуб* — *Галі Йванцєва* (*Йванцєва донька*), *Михайло Галі Йванцєвої* (*Йванцїв внук*), *Петро Михайла Галі Йванцєвої* (прикладі наші), тобто «продовжують реалізувати давній неофіційний спосіб позначення родинності — закріплювати пам'ять про предків в іменуваннях їх нащадків» [12, с. XXVII].

На Опіллі (Галицький район Івано-Франківської області) в ролі неофіційних іменувань використовуються:

— оніми, в основі творення яких лежать варіанти імен (включаючи й іншомовні) самих носіїв: *Васіль*, *Васілик*, *Басько*, *Базель*, *Базик*, *Базілій* (*Базилій*) (с. 60 — сторінка у дужках свідчить про фіксацію вказаних варіантів у «Словнику власних імен» І. Трійняка [8]) від *Василь* (пор. з польськ. *Bazyli*), *Густа* (чоловіче) від *Августин* (творення цього варіанта імені пояснюємо взаємодією таких явищ, як афереза та апокопа), *Михалко*, *Місєнько*, *Хасько* (*Михасько* с. 238) від *Михайло*; *Марцин* (с. 218) від *Мартин*, *Мєлясь* від *Омелян*, *Казик* (с. 162) від *Казимир*, *Киміоша* від *Яким*, *Ладимірка* (с. 75, чол. *Ладимір*) від *Володимира*, *Лінка* (с. 266) від *Олена*, *Йвах*, *Йвасик*, *Йванцуб*, *Йвак*, *Йбган* від *Іван* (с. 144, у словнику усі варіанти з початковим *I: Ів́ах, Іванцубо...*), *Йваська* (с. 145) від *Іванна*, *Галюсі* (с. 80) від *Галина*, *Дана* (с. 50) від *Богдан* (афереза), *Руська* (с. 314) від *Розалія*, *Симань*, *Симко*, *Сьома* (с. 332) від *Семен*, *Оржо* (с. 274) від *Орест*, *Саварін* (с. 329) від *Северин*, *Савон* (с. 319) від *Сава*, *Стах* (с. 276) від *Остап*, *Фрон* (с. 345) від *Софрон* (явище аферези), *Штифась* (с. 349) від *Степан*, *Мєрі*, *Маролька* (*Марулька* — с. 213), *Мєрєна* (*Марєна* — с. 212), *Мунька* (с. 214) — *Марія*, *Феджіка* — *Федір*, *Андрєйца* (*Андрєйцо* с. 33) — *Андрій*, *Фрідрик* (пор. польськ. *Фридерік*) — *Фрідріх*;

— оніми, причиною виникнення яких стала деформація імен, викликана дефектами мовлення (часто дитячого): *Ва́фа* від *Ва́ся*, *Хо́ма* від *Ро́ма*, *Цько́ла* від *Мико́ла*, *То́лька* (жіноче) від імені *Сло́вка* (*Сла́вка* (с. 419) — *Яросла́ва*), *Дзьмі́тро* та *Ава́нька* — такі прізвиська отримали особи, які заїкалися; *Шти́сан* (*Ште́фан*) від *Степан*, *Іцьо́* (*Орцьо́*) від *Орест*, *Мі́рик* (*Дмитрик*), *Цяньці́* (*Катеринці́*) від *Катерина*, *Бінка́* (*Михайлі́нка*), *Минталá* (ім'я *Михайлі́на* вимовляла як *Минталі́на*), *Сянда́* від *Олександра*, *Ма́цько*, *Мньі́цько* — ці варіанти пов'язані з вимовою імені *Михайло* (*Михасько*, *Місько*), *Га́нька* (*Ганька* — жінка гаркавить) (детальніше про це йдеться у статті «Особливості мовлення як джерело творення прізвищ» [6, с. 30—36];

— оніми, в основі творення яких лежать варіанти імен когось із близьких родичів:

патроніми — назви за іменем батька: *Шпиродбо́нко* (*Спиродонко* с. 326) від *Спиридон*, *Пріцко́* (с. 304) від *Прокіп*, *Та́дик* (*Тадек* — *Тадзик* — с. 372) від *Тадєй*;

матроніми — назви за іменем матері: *Михайлі́на* (чоловіче), *Сабінка́* *Йван* (*Сабі́на*), *Малані́й* (*Меланія*);

пропатроніми — назви за іменем діда: *Герасі́м*, *Афтанáс*, *Кліма́к* — дід *Клим*, *Проца́к* — дід *Прокіп*;

проматроніми — назви за іменем бабусі: *Дмитро́* *Малáнка*.

Дуже часто трапляється так, що інформанти не можуть пояснити походження того чи іншого прізвища. У процесі збирання матеріалу мали місце поодинокі випадки, коли інформанти намагалися дати свою версію походження таких назв. Причиною незнання походження прізвищ найчастіше є втрата інформації про предків, вихід з активного вжитку застарілої лексики чи, навпаки, створення, особливо молоддю, своєрідних оказоналізмів, використання жаргонізмів чи іншомовної лексики, а також можливі й фонетичні помилки при використанні сімейно-родової назви. Наприклад: в основі іменування *Миханьки* (син — *Миханьків*, дочка — *Миханькова*) лежить варіант імені прадіда — *Миханько* (від *Михайло* — с. 238). До правнука родове ім'я дійшло у формі «*Миханік*» (хлопець не має ніякого відношення до механіки). Отож у майбутньому пояснити походження цього оніма уже ніхто не зможе і, можливо, тоді велику роль відіграє народна фантазія. Але цей приклад яскраво пояснює те, чому часто односельці не можуть пояснити походження того чи іншого прізвища. Такого типу явища є, за словами О. Суперанської, ономастичними універсальними (це специфічні риси, які властиві всім або багатьом іменам різних мов, і спільні закономірності, згідно з якими розвиваються ономастичні системи): при тривалому використанні одного й того ж імені у одного й того ж об'єкта відбувається поступова втрата мотивації імені, а відповідно і втрата внутрішньої форми імені [7, с. 352].

Як ще один тип найменувань можна виділити оніми, які виникли внаслідок звукових асоціацій імен зі словами, що не мають відповідників серед загальновідомих апелютивів та онімів: *Бєдьо́* від *Богдан*, *Катия́нка* від *Катерина*, *Петегє́са* від *Петро*.

Матеріалом для дослідження на Одещині послужили неофіційні іменування мешканців деяких сіл Овідіопольського, Білгород-Дністровського та Татарбунарського районів. Зібрані нами оніми на півдні України розподіляємо між такими ж групами:

— оніми, в основі творення яких лежать варіанти імен самих носіїв: *Коляндра* (Коляндра с. 229), *Куля* від Коля; *Міхей* (Михей с. 240) від Михайло; *Славута* (с. 419) від Ярослав; *Турік* (с. 45) від Артур; *Тóха* (Янтоха — с. 38) від Анатолій; *Льóня* (с. 265) від Олексій, *Наталіца* від Наталя, *Марéна* (с. 212), *Манька* (с. 212), *Муська* (с. 214) від Марія; *Міроська* (Міроська с. 235) від Мирослава; *Женечка* від Євгенія; *Віталюнчик* від Віталій; *Вітик* (с. 67) від Віктор; *Зіка*, *Зініка* від Зінаїда; *Жорік* (с. 87), *Дьóрдій* (с. 87), *Джіка* від Георгій; *Гóша* (с. 147) від Ігор; *Петріка* (с. 293) від Петро; *Фéндзя* від Феодосія; *Юльця* від Юлія; *Сашука* (Сашук — с. 262) від Саша;

— оніми, в основі творення яких лежать варіанти імен когось із близьких родичів:

батька: *Фóнька* (с. 21) — Агафон; *Клемáш* (с. 178) — Климентій; *Колюся* (с. 229) — Микола; *Кóля Мирóн* — Мирон; *Бóря* — Борис; *Ярмалáйчик* (с. 133) — Єрмолай; *Гóга* (с. 86) — Георгій; *Юра Бóря* — Юрій Борисович;

діда, прадіда: *Ємéля* (с. 269) — Омелян; *Терéнчик* (с. 358) — Терентій; *Мáрчик* (Макарчик — явище синкопи) — Макар; *Ана́нько* (с. 30) — Ананій; *Ки́рик* (с. 173) — Кирило; *Фáнчик* — Филімон; *Тру́шка* (с. 336) — Трохим; *Спі́рка* (с. 326) — Спиридон; *Ті́тик* — Тит; *Діоні́сій* (с. 104) — Денис; *Прокóша* (с. 305) — Прокопій; *Прóшка* (с. 307) — Прохор;

матері: *Парасті́ця* (Парасиця с. 287) Параска; *Кóля Рі́зя* — Ірина; *Ляда* — Лідія;

бабусі: *Вéтя* (с. 129) — Єлизавета; *Кóля Ярі́на* — Ярина;

— оніми, причиною виникнення яких стала деформація імен, викликана дефектами мовлення: *Здебáн* — у дитинстві, коли запитували, як звати батька, відповідав: «Здебан» (Степан); *Гуда*, *Ялóдя*, *Ля́тик* — так вимовляли діти свої імена (Люда, Володя, Гнатик); *Фéтка* від Світлана (жінка шепелявить).

Якщо говорити про імена та їх варіанти в цілому (враховуючи не тільки офіційні імена носіїв), то можна виділити ще одну групу, яка буде характерною не тільки для названих регіонів:

— оніми, в основі творення яких лежать імена історичних героїв, кіногероїв: *Анфі́са*, *Бейжа* — так називають жінок легкої поведінки (за аналогією з героїнями кінофільмів); *Кір'ян Інютін* — схожий на героя фільму «Вічний поклик»; *Чучо*, *Віктор Карено* — чоловіки, схожі на героїв мексиканських серіалів; *Василь Іванович* (Чапаєв) — любить командувати, дуже запальний; *Йосип* — прізвисько чоловіка на прізвище Пільсущкий (за аналогією з польським політичним діячем Юзефом Пілсудським).

Таким чином, даний тип неофіційних іменувань характерний і для Івано-Франківщини, і для Одещини. Але в Західній Україні більш широко представлені варіантні ряди імен, до складу яких часто входять і польські (взяти хоча б імена Михайло, Іван, Василь), а в південному регіоні в ролі неофіційних іменувань частіше виступають давні, рідкісні імена чи їх іншомовні відповідники — часто молдовські (Агафон, Ананій, Тит, Наталіца, Зініка, Петріка, Джіка). Також для останнього більш продуктивним є творення вуличних назв жінок (андронімів) від прізвищ (*Коржуха* від Коржа, *Чимпоєшка* від Чимпоєш, *Піруска* від Пірус). Можливо, пов'язане це з тим, що в одеських селах живе багато переселенців і через те прізвище виконує свою безпосередню роль. Часто в цих населених пунктах для творення неофіційних іменувань використовується таке явище, яке П. Поротников називає *редеривацією* (відновлення епоніма — слова, яке колись послужило твірним для певного прізвища) [5, с. 73], і внаслідок цього процесу відтворюються імена чи їх варіанти: *Афóня* від Афанасенко, *Алекс* від Алексеєва, *Гáрик* від Гаркуша, *Гáсик* від Герасименко, *Ду́ня* (чол.) від Данільцев, *Єфі́м* від Єфименко, *Василь* від Василенко, *Клим* від Клименко, *Ку́зя* від Кузюкін, *Лáзар* від Лазаренко, *Мака́р* від Макаренко, *Микі́та* від Микитюк, *Наза́р* від Назаров, *Нéстор* від Несторов, *Панáс* від прізвища Апанасенко, *Пéтька* від Петрочук, *Протóся* (Протас) від Протосевич, *Стьóпа* від Степаненко, *Гаврі́ло* від Гавриленко. Як правило, такий тип творення неофіційних іменувань найбільш продуктивний серед школярів (можна пригадати героїв фільму «Кадетство»), та в нашому випадку носіями таких онімів є особи віком і 40, і 60 років (особливо активно у ролі таких назв використовується апелювативна лексика: *Чумак* (від прізвища Чумаченко), *Бондар* (Бондарчук).

Якщо говорити про способи творення неофіційних антропонімів від імен, то найчастіше в обох регіонах застосовується суфіксальний спосіб:

-к-, -ок-, -ик-: *Васі́лик* (с. 60) від Василь, *Грицо́к* від Гриць, *Кири́лик* від Кирило, *Миро́нько* від Мирон, *Феді́к* (с. 375) від Федір; *Тро́ник* (с. 365) від Трохим;

-ак-, -ук-: *Проца́к* від Прокіп, *Домча́к* від Домінік, *Миросля́к* від Мирослав, *Сашу́ка* від Саша;

-еньк-, -оньк-, -уньк-, -юнчик-: *Петру́нька*, *Пилипо́нько*, *Федоро́нька* (чоловіче) від Федір; *Віталю́нчик*;

-очк-, -ичк-: *Воні́фрочко* (Оніфро — с. 272) від імені батька Онуфрій;

-ус-: *Ті́тус* від Тит;

-он-: *Саво́н* (с. 319) від Сава;

-ч-: *Йванча́* від Іван;

-ій-: *Магд́ій* від імені матері Магдалина, *Малані́й* від імені матері Меланія, *Парасі́й* (*Парасія* с. 287) від імені дружини Параска. Остання назва як індивідуальне прізвисько закріпилася за чоловіком, у якого були три дружини і всі на ім'я Параска. Також фіксуємо чоловічі прізвиська, утворені від імені матері або бабусі: *Коля Ярина*, *Коля Ризь*, *Михайліна*, *Сабінка Іван*, *Дмитро́ Маланка* (найчастіше такі хлопці виховувались тільки матір'ю або ж жіноча половина у сім'ї була головною).

Для обох регіонів характерне творення від варіантів імен сімейно-родових назв: *Васили́кі*, *Фра́ники*, *Та́дики*, *Проца́кі*, *Клима́кі*, *Миханькі́* (Опілля); *Клемаші́*, *Ана́ньки*, *Іванькі́*, *Кі́рики*, *Про́шки*, *Олекса́ндрі*, *Ма́рчики* (Одещина). У більшості випадків на півдні вони утворюються безпосередньо від варіанта імені, вживаного у множині, а в Галичині, крім аналогічних форм, використовуються дуже активно посесивні деривати від імені батька чи матері: *Іванце́ві*, *Воні́фрочкові*, *Ру́щині*, *Маро́льчині*.

1. *Боронина О. В.* К вопросу об отфамильных прозвищах / О. В. Боронина // Вопросы ономастики. — Свердловск, 1980. — Вып. 14. — С. 111—115.
2. *Бучко Г. Є.* Народно-побутова антропонімія Бойківщини / Г. Є. Бучко, Д. Г. Бучко // *Linguistica slavica* : Ювілейний збірник на пошану І. М. Желєзняк. — К.: Київ, 2002. — С. 3—14.
3. *Наливайко М. Я.* Неофіційна антропонімія Львівщини : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» / М. Я. Наливайко; Національний авіаційний університет. — К., 2011. — 19 с.
4. *Осташ Р.* Из життя сучасних українських прізвищ. 3 / Р. Осташ // Діалектологічні студії. 6. / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. — Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2006. — С. 293—302.
5. *Поротников П. Т.* О способах образования отфамильных прозвищных именованій / П. Т. Поротников // Русская ономастика и её взаимодействие с апеллятивной лексикой. — Свердловск, 1976. — С. 70—74.
6. *Сеник Г. В.* Особливості мовлення як джерело створення прізвищ / Г. В. Сеник // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. Ю. О. Карпенко. — Одеса : Астропринт, 2000. — Вип. 4. — С. 30—36.
7. *Суперанская А. В.* Ономастические универсалии / А. В. Суперанская // Восточнославянская ономастика. — М.: Наука, 1972. — С. 346—356.
8. *Трійняк І. І.* Словник українських імен / І. І. Трійняк. — К.: Довіра, 2005. — 509 с.
9. *Федотова Н. М.* Сучасні прізвиська Луганщини : когнітивна прагматика творення тексту оніма : Автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» / Н. М. Федотова; ХНУ ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2008. — 20 с.
10. *Худаш М. Л.* З історії української антропонімії / М. Л. Худаш. — К., 1977. — 236 с.
11. *Чабаненко В. А.* Прізвиська в системі експресивних засобів народнорозмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей) / В. А. Чабаненко // Повідомлення Української ономастичної комісії. — К.: Наук. думка, 1976. — Вип. 14. — С. 16—20.
12. *Чучка П. П.* Прізвища закарпатських українців : Історико-етимологічний словник / П. П. Чучка. — Львів : Світ, 2005. — 704, XLVIII с.
13. *Шульська Н. М.* Сімейно-родова антропонімія Західного Полісся / Н. М. Шульська // Українська мова. — 2010. — № 2. — С. 50—59.

А. В. Сеник

ВАРИАНТЫ ИМЕН КАК ОДИН ИЗ ВИДОВ НЕОФИЦИАЛЬНЫХ АНТРОПОНИМОВ

В статье анализируются варианты имён, выступающих в качестве неофициальных антропонимов жителей сёл Ивано-Франковщины и Одещины. Онимы распределяются между группами в зависимости от мотивов номинации. Выделяются особенные региональные варианты, не зафиксированные в словаре собственных имён И. И. Трійняка. Определяются способы образования отыменных неофициальных наименований и специфика их употребления в указанных регионах.

Ключевые слова: региональная антропонимия, прозвище, семейно-родовое наименование, уличное наименование, варианты имён.

A. V. Senyk

NAME VARIATIONS AS A TYPE OF UNOFFICIAL ANTHROPONYMS

This article analyses name variations that act as unofficial anthroponyms of villagers of Ivano-Frankivsk and Odessa regions. Proper nouns of this type are divided into groups depending on motives of nomination. They single out special regional variations that are not lexicalized in the Triynyak's Dictionary of Proper Names. In this article the ways of creating of name variations from nominal unofficial names are determined and clarified specifics of their wage in above mentioned regions.

Key words: regional anthroponymy, nickname, clan name, street nickname, name variations.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2013 р.